

Doelen en leerplankaders

Het doel van deze leerdoelenkaart is om inzicht te geven in het gebruik van kerndoelen en tussendoelen voor het geven van onderwijs met en over erfgoed. Wanneer leraren erfgoedonderwijs willen aanbieden, is het handig om kerndoelen te gebruiken om te verwoorden wat het doel is van het erfgoed: wat wil de leraar dat de leerlingen leren? Leerplankaders bieden naast uitwerkingen van doelen meer informatie voor leraren en lesontwikkelaars. De tweede helft van de kaart geeft inzicht hoe het gebruik van doelen eruit ziet binnen verschillende scenario's.

Status	Soort doel	Beschrijving	Bron
Wettelijke doelen	Kerndoelen	Er zijn kerndoelen voor primair onderwijs, speciaal onderwijs en onderbouw voortgezet (speciaal) onderwijs. De huidige kerndoelen (58 in totaal) zijn vrij breed geformuleerd en geven aan wat in het onderwijsaanbod aan de orde moet komen. Deze kerndoelen bieden scholen ruimte voor eigen keuzes op het gebied van inhoud, didactiek, tijd en identiteit. Voor leraren en leermiddelenontwikkelaars die meer houvast willen of inspiratie willen opdoen zijn er voorbeeldmatige uitwerkingen van kerndoelen gemaakt door SLO in tussendoelen en leerlijnen (zie hieronder). Voor cultureel erfgoed is een kerndoel beschreven binnen het leergebied Kunstzinnige Oriëntatie (beeldende vorming, dans, drama, muziek, cultureel erfgoed) voor primair onderwijs (po). Voor het voortgezet onderwijs is er geen kerndoel voor cultureel erfgoed beschreven. Beschrijving kerndoel 56 po: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.	werken met leerplan in beeld leerplan in beeld kerndoelen
	Eindtermen	De doelen die leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs moeten behalen als ze eindexamen doen heten eindtermen. Deze eindtermen zijn wettelijk vastgelegd en verplicht en gelden als de eisen waar de leerling aan moet voldoen.	kerndoelen en eindtermen eindtermen
	Referentieniveaus voor taal en rekenen	Referentieniveaus gelden voor het primair onderwijs, speciaal onderwijs (deels), voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Deze referentieniveaus beschrijven doelen die leerlingen op verschillende momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen, kunnen en begrijpen op het terrein van de basisvaardigheden taal en rekenen. Niveau 2F is het niveau dat noodzakelijk is om in de maatschappij te kunnen functioneren.	referentiekader taal en rekenen
Richtinggevende doelen	Tussendoelen en leerlijnen voor alle vakken	De kerndoelen zijn breed geformuleerd. Daarom zijn er concrete tussendoelen beschreven over de verschillende leerjaren in een doorlopende leerlijn. Deze tussendoelen geven aan scholen meer houvast en daarop kan de leraar zijn onderwijs ontwikkelen. Tussendoelen geven dus richting, maar hebben geen formele status.	leerplan in beeld tussendoelen en leerlijnen voor PO inhoudsdoelen
	Leerplankader kunstzinnige oriëntatie	Voorbeeldmatige uitwerkingen in een leerlijn van beeldende vorming, dans, drama, muziek en cultureel erfgoed. De doelen zijn omschreven in de vorm van competenties en hebben geen formele basis.	leerplankader kunstzinnige oriëntatie samenhang wetenschap en technologie leerplan in beeld
	Overige relevante leerplankaders	Erfgoed kan ook in samenhang met de doelen van (natuur)wetenschappen en technologie worden aangeboden. Het Leerplankader wetenschap en technologie (W&T) (po) en de Kennisbasis natuurwetenschappelijke vakken en technologie voor onderbouw (vo) bieden hierover meer informatie.	leerplankader wetenschap en technologie kennisbasis natuurwetenschappelijke vakken

NB: Deze publicatie is ontwikkeld vanuit de samenwerking met het programma Ontsluiting digitaal erfgoed voor het onderwijs. Kennisnet en het Netwerk Digitaal Erfgoed zijn de uitvoerders van het programma, die zich in dit traject samen inzetten voor het verbeteren van de ontsluiting van digitaal cultureel erfgoed voor het onderwijs.

Overzicht gebruik van doelen

Deze leerdoelenkaart wordt gebruikt bij het gesprek over het gebruik van doelen zoals beschreven in de publicatie [Scenario's voor het gebruik van cultureel erfgoed in het onderwijs](#). De kerndoelen en tussendoelen kunnen op verschillende manieren worden ingezet binnen de drie hoofdszenario's. Hieronder staan voorbeelden van het gebruik van doelen bij het inzetten van erfgoed aanbod vanuit instellingen zoals erfgoedhuizen, archieven, musea en verbinders.

Rol van de leraar	Rol van de erfgoededucator	Voorbeelden van vragen bij het ontwikkelen	Voorbeelden van gebruik van doelen	Informatiebron
Hoofdszenario leraar als gebruiker Leraar maakt relevante keuzes passend bij bestaande lesprogramma's. Voor voortgezet onderwijs: op welke manier wil ik erfgoed invoegen in mijn vaklessen.	Ontwikkelaar van erfgoed aanbod met de daarbij behorende leerdoelen (koppelen aan relevant aanbod uit methode).	Wat moeten leerlingen kennen en kunnen eind groep 8 op het gebied van cultureel erfgoed?	We willen leerlingen kennis laten maken met cultureel erfgoed en dit gebruiken ter vervanging van onderdelen uit het huidige programma.	kerndoelen leerplan in beeld
Hoofdszenario leraar als arrangeur Flexibel arrangeren en op maat maken, of zelf ontwikkelen van lesprogramma's en leerlijn voor de eigen school.	Ontwikkelaar van flexibele lesstof-vervangende modules op basis van wensen en behoeften van de school en makelaar en ondersteuner bij het ontwikkelen van lesprogramma's.	Hoe zien de tussendoelen voor de diverse vakgebieden eruit? Voor voortgezet onderwijs: hoe integreer ik erfgoed binnen verschillende leergebieden en vakken?	We willen inzicht krijgen in de tussendoelen die gelden voor de onderbouw en middenbouw po voor het samenstellen van een opbouw of leerlijn. We zoeken inspiratie op het gebied van inhoud, samenhang en activiteiten.	leerplan in beeld leerplankader kunstzinnige oriëntatie ontwikkelen curriculum
Hoofdszenario leraar als producent Zelf ontwikkelen van leerlijnen en lesprogramma's voor erfgoed voor de eigen school.	Makelaar en ondersteuner en eventueel trainer.	Naast bovenstaande vragen: Wat is er nodig voor onderwijs-ontwikkeling?	Naast bovenstaande: We willen als team ondersteuning bij het ontwikkelen van onderwijs, aan de hand van doelen.	ontwikkelen curriculum

NB: Deze publicatie is ontwikkeld vanuit de samenwerking met het programma Ontsluiting digitaal erfgoed voor het onderwijs. Kennisnet en het Netwerk Digitaal Erfgoed zijn de uitvoerders van het programma, die zich in dit traject samen inzetten voor het verbeteren van de ontsluiting van digitaal cultureel erfgoed voor het onderwijs.